

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

I. Initio seculi decimitertij Ecclesia Gallicana tuebatur Libertates suas, solo
dissensi. Conventus Bituricensis contradixit mandatis Romani Cardinalis,
de collatione duarum præbendarum in unaquaque ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Domino docente, tolerare decrevimus. Deinde Paschalem excusat, si necessitate cogente, ad vitandam populi stragem, prudenter rigorem decreti remisit.

[Ejusdem argumenti extat epistola Hildeberti Cenomanensis in tomo I V. Spicilegij Dacheriani, quam nos olim dabimus emendatorem in nova quam paramus editione epistolarum ac reliquarum lucubrationum illius Episcopi.] Steph. Baluzius.

CAPVT IX.

Synopsis.

I. Initio seculi decimicentij Ecclesia Gallicana tuebatur Libertates suas, solo dissensu. Conventus Bituricensis contraxerat mandatis Romani Cardinalis, de collatione duarum prebendarum in unaquaque Ecclesia. Ea de causa Legatus abstinuit ab executione mandati.

II. Eodem seculo Lincolnienfis Episcopus his collationibus non consensit. Ejus rationes, & contradictio aliena a contumacia. Clausula, Non obstante, tunc invalescere cepit.

III. Non admittis quoque rescriptis illis, Galli jura sua tuebantur. Olim Clerici à Pontificibus commendati. Deinde adjuncte sunt minis excommunicationum. Initium hujus coactionis circa tempus Lucy III.

IV. Episcopi Gallicani in his angustiis patrocinium regum imploraverunt. Tutitionis regie pro custodia canonum nondum erat deleta memoria in tertia dynastia, ut probatur ex Ivone. Eam tutitionem à B. Ludovico exposcit Ecclesia Gallicana, ad conservanda jura Collationum, & jurisdictionem, adversus novitates, cui rei Ludovicus prospexit suo Edicto.

V. Inde est quod Philippus IV. monuit Clementem ac ministerium Episcoporum impediret in causa Templariorum. Se, salvo sacramento suo, id tolerare non posse.

VI. Quod explicandum est de sacramento prestituto tempore inaugurationis regie. Ejus antiqua formula, qua promittitur conservatio privilegij canonici, à Philippo. Qua ducta videtur à formula concepta ab Hincmaro. Ea dicta est olim perdonatio, non sacramentum. Imperatores C. P. spondebant fidei & canonum custodiam.

VII. Jure collationum & electionum sublato per Reservationes & Grantias expectativas, regum auxilium imploratur ab Ecclesia Gallicana ad eorum restitutionem. Carolus VI. jus antiquum adversus novitates Edictis suis ea in parte restituit, & magistratibus suis executionem commisit.

VIII. Decreta Basileensia confirmata lege regia; cujus executio mandata iudicibus regis, qui contumaces plederent. Comitibus regni presidium Libertatum Ecclesia Gallicana à solo Rege expectandum fatentur anno millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio. Reges prospexit canonum restitutioni, lege generali, & injuncta magistratibus exequendi cura. Quod probatur Edictis B. Ludovici & Caroli VI. & VII.

IX. Aliquando Reges ex officio novitates adversus mores receptos repellabant, si ex iis detrimentum regni sequeretur. Id factum à Carolo VII. lege data, qua extraneos à beneficiis removebat. Renuente Papa his incommodis consulere, imperio suo id egit. Nullum

privilegium apostolica sedis ea de re præcesserat.

X. Lex ista videtur contraria constitutioni Innocentij III. qua admittit ad beneficia undecunque natos. Innocentij constitutio æqua est in sua specie. Veteri jure, Episcopi eligendi è clericis cujusque civitatis. Fus illud ex parte restitutum lege Caroli, ut saltem è regno petantur. Dua regula deducta ex illa constitutione.

PERSTABAT adhuc idem usus in Gallia anno MCCXXXVI. per solum dissensum Regis, Episcoporum, & Procerum, Libertates suas tuebat Ecclesia Gallicana. Cum enim Romanus Cardinalis Concilium illius Ecclesie Biturigibus coegisset, ut Albigensium & Comitibus Tolosani negotiis prospiceretur, re illa confecta, de reservatione duarum prebendarum in unaquaque Ecclesia vel monasterio, arbitrio Summi Pontificis Romanis Clericis conferendarum, cum Episcopis & Abbatibus agere voluit. Sed Procuratores Capitulorum (quibus abunde copiam Legatus fecerat, quasi Concilio soluto, ne intercessionibus suis omnia turbarent) cum eo graviter exposculatione, quod mandatum Papæ in Concilio non exposcisset, ipsis presentibus, quorum maxime intererat: Legatum rogant ut ab ea re persequenda temperet, quæ absque gravi scandalo & omnium offensione effectui tradi non posset, & cui renitentur non solum Episcopi, sed etiam Rex ipse, & proceres regni. Aliam esse rationem Galliarum & longe diversam à ceteris regnis. In illis enim mandatis Papæ decretam fuisse Prebendarum reservationem; sed in Gallicana Ecclesia, rem istam adeo insolitam, totius regni consensu indigere. Retulit Matthæus Paris Procuratorum suggestionem his verbis: *Unde rogamus in Domino ne istud scandalum oriatum per vos in Ecclesia Gallicana, scientes quod sine maximo scandalo & inestimabili damno non possit hoc ad effectum perducere. Quia esto quod aliquis assentiret, nullus esset ejus assensus in rebus quæ omnes tangunt; cum serè omnes majores, & generaliter omnes subditi, necnon & ipse Rex, & omnes Principes, parati sint contradicere & resistere usque ad capitis expositionem & omnis honoris privationem; præsertim cum videatur imminere propter hoc scandalum subversio regni & Ecclesie generalis. Ratio autem nostri timoris est, quod cum ceteris regnis non habuisset rationem, & quibusdam Episcopis præcepisset & Abbatibus ut cum prebende vacaverint, ad opus Domini Papæ reservent. Literis Pontificis palam lectis, quibus duarum prebendarum collatio retinebatur, Legatus præceptis exhaustus, persuadere conatus est Concilio ut consensum huic mandato præberet. Sed cum nihil obtinere posset, imò verò Procuratores Capitulorum sapienter monerent*

Matthæus Paris
Historia III. 197.

Domini, & omnes
subditi, necnon & ipse
Rex, & omnes Principes,
parati sunt contradicere &
resistere usque ad capitis
expositionem & omnis
honoris privationem;

& Imperij Lib. IV. Cap. IX. 227

cavendam esse generalem secessionem, si universa Ecclesia premeretur, subjungit Legatus, *super hac, quidquid precepit, tali conditione licet tacita intellexisse, si Imperium & alia regna consentirent. Adjunxit se nihil amplius super hac attentaturum, donec per regna alia Prælati consenserint, quod credidit provenire non posse.* Unde patet in re nova constituenda per Gallias, consensum Regis, Episcoporum, & procerum exquisitum fuisse à Legato, eumque à rescripto exequendo abstinuisse, ob Clericorum totiusque regni dissentium, & ob scandali imminenti & secessionis periculum.

II. Eodem animo tuendæ libertatis canonice ferebatur Robertus Lincolnienfis Episcopus in Anglia, vir singulari pietate conspicuus: qui non expectato synodali decreto, sibi liberum putavit præcepto cuidam Innocentij IV. de conferenda Præbenda in sua Ecclesia reniti; quia juri recepto contrarium erat. *Noverit, inquit, discretio vestra quod mandatis apostolicis affectione filiali devotè & reverenter obediò; iis quoque que mandatis apostolicis adversantur, paternum zelans honorem, adversor & obsto. Ad utrumque enim teneor ex divino mandato. Infrà: Propter hoc, his que in prædicta litera continentur, unicè, filialiter, & obedienter non obediò, contradico, rebello. Mox: Breviter autem recolligens dico, apostolice sedis sanctitas non potest nisi qua in edificationem sunt, & non in destructionem. Hæ autem quas vocant provisiones, non sunt in edificationem, sed in manifestissimam destructionem. Non igitur eas potest beata sedes apostolica acceptare; quia caro & sanguis, que regnum Dei non possidebunt, eas revelavit, & non Pater Domini nostri Jesu Christi qui est in cælis. Nec omittendum est, clausulam illam solennem, quæ in omnibus rescriptis hodie inseritur, non obstante constitutione hac vel illa, jam tum usurpari cœpisse, quod ægrè ferebat Robertus Lincolnienfis, eò quòd in statuentibus inconstantiam designaret, cum tamen leges constantia quadam & perpetuitate vigere debeant, nisi necessitate cogente aliquando remittendæ sint. De illius litera, inquit, & ei consilium longè latèque dispersarum superaccumulato non obstante, nec ex legis naturalis observandæ necessitate indulto, scætet cataclysmus inconstantia. Si quis immodestæ cuidam petulantia verba Roberti adscribenda putet, is ante omnia Theodorici Regis Italiae sententiam perpendat apud Caffiodorum: *Pro æquitate servanda, & nobis patitur contradici: Et eodem sensu Regis Athalarici: Rarum confidentia genus est, interdum resistere contra vota Principis.**

III. Gallis etiam nostris ea mens erat, ut

non admissis Romana curiæ rescriptis, quæ Collatoribus jura per canones quæsitæ auferrebant, se ab iis novitatibus expedirent. Sed tandem Romanis Pontificibus æquum visum est ut suæ commendationis ratio haberetur. Commendationem vocavi, quia olim Episcopis Clericos aliquando sedes apostolica commendabat tantum, ut concessio Diaconi & Presbyteri gradu, eorum inopiam sublevarent; exemplo Gregorij Magni, qui Syracusano & Fanensi Episcopis duos Clericos commendavit. Sed posteri commendationes & preces in præcepta verterunt; & præceptis, quæ, ut vidimus, à Collatoribus repudiabantur, Executores adjunxerunt, qui Episcopos ad Collationem cogere, ut rectè explicuit Duarenus, Coactionis illius initia referri possunt ad tempora Lucij III. ad quam invitatus fuit à Stephano Tornacensi, cujus hæc sunt verba de Herveo Clerico commendato Canonici S. Aniani Aurelianensis: *Scriptis pro eo felicis recordationis pater Alexander (III.) Decano & Canonicis sancti Aniani Aurelianensis. Scripsistis & vos primò & secundo. Sed neque preces neque præceptum vestrum, quamvis tres præbende vacarent, voluerunt audire. Absit, Pater, ut inanes sint preces vestra, contemptibilis auctoritas, clausuram præceptum; & nunc demum tanta, si placet, virtute intonet super eos majestas vestra, ut qui blanditiis juvari non poterunt, imperio discant vinci.*

IV. Cum ergo Collationes beneficio rum, imò & episcopatum, & monasteriorum, ad se traherent Romani Pontifices, rescindentes si quid contra eorum rescripta ageretur, additis excommunicationibus in contumaces, nihil reliqui erat penes Episcopos Gallicanos quin adeo severis præceptis parerent & Collationum jure caderent. Quare ad remedium extraordinarium confugerunt, scilicet ad tuitionis regis præsidium, pietate Regis Ludovici IX. interpellata, qui his morbis edicto suo consuluit. Nondum enim oblitterata erat in Gallia, pro custodia canonum, Regum nostrorum auctoritas: quam ab Ivone commendatam sciebant anno MXXVI. Consultus enim à Philippo Rege quid agendum esset, si posthabita eo anno duo Concilia ab Urbano II. Nemausi & apud Clarummontem, Hugo Legatus apostolicæ sedis ad tertium Episcopos invitaret, (quod alienum erat à canonicis, qui duas synodos tantum celebrandas præscribunt) respondet Ivo se nihil rescivisse de consilio Legati. *Quod tamen si faceret, non esset hæc apostolica institutio, vel ecclesiastica consuetudo. Quod si quis eos (id est, Episcopos) ultra terminos à patribus constitutos anga-*

Ff ij

Gregor. I. 3. ep. 147
l. 1. ep. 47.

Franc. Duarenus
lib. 1. de sac. Ec
cles. ministr. cap. 8.

Stephanus Torpæ
ep. 109.

Pide lib. 6. cap.
31. §. 7.

Ivo ep. 16.

Marthani Piti in
Henrico III. ad
an. 1135.

Marthani Piti
Henrico III.
an. 1171. 114.

Cassiodorus l. 1.
Varior. 1. 1. 3.
Var. 9.